

ELS DARRERS GRANS COMETES

Durant els darrers dos segles s'ha vist una vintena de grans cometes. Els més antics no tenen un nom específic i s'anomenen per l'any, tot i que els anys expressats són els del seu descobriment, que a vegades va ser l'any anterior al del seu pas pel periheli. A partir de primers del segle XX els cometes, només amb alguna excepció, ja duen el nom dels seus descobridors. D'entre aquests grans cometes es pot destacar els següents:

El gran cometa de 1811: Té un període de 3.100 anys i la seva òrbita arriba fins a 424 UA lluny del Sol. Es veia tota la nit i va arribar a una magnitud entre 0 i 1, o sigui com les estrelles més brillants de la constel·lació d'Orió. Diu que es va veure a simple vista durant 9 mesos, rècord que no s'ha superat.

El gran cometa de 1843: Va passar a una distància excepcionalment curta del Sol, només a 120.000 km, que és 1/3 de la distància Terra-Lluna o un 10% del diàmetre solar. Per això en poques hores va pujar espectacularment de brillantor, fins a una magnitud de -17, equivalent a 60 vegades la brillantor de la Lluna plena i la seva cua sembla que va assolir una llargada de 2 UA (300 milions de km).

El gran cometa de 1861: Amb telescopi es podia veure de dia i es va acostar a la brillantor de Venus. S'allunya 109 UA del Sol, o sigui 2,8 vegades més lluny que la distància mitjana del planeta Plutó i el seu període és de 409 anys.

El gran cometa de 1882: Té un període de 759 anys i va fins a 166 UA del Sol. També va passar molt a prop del Sol, a 430.000 km, just una mica més de la distància Terra-Lluna. Va arribar a una magnitud de -18 i es podia veure fins i tot de dia. Passant tant a prop del Sol es va trencar en almenys 5 trossos que anaven un darrera l'altre.

El gran cometa de gener (de 1910): Quan el van descobrir ja era més brillant que Sírius, l'estrella més brillant del firmament, però va arribar a una magnitud -5, com el planeta Venus. El seu període no s'ha pogut calcular amb precisió perquè s'allunya 7 bilions i 1/2 de km, però és superior als 10.000 anys.

Cometa Skjellerup-Maristany (1927): Els seus descobridors eren un australià i un argentí (amb un nom ben català tanmateix). El seu periheli era de la meitat de la distància mitjana del planeta Mercuri al Sol i va arribar a una magnitud de -6. També es podia veure a prop del Sol, prenent la precaució de mirar-lo amb una tuberia o des de l'ombra d'una paret per no quedar enlluernat.

El cometa de l'eclipsi (1948): Es va descobrir per sorpresa durant un eclipsi total, i en aquells moments el nucli era més brillant que Júpiter. Tal com altres que van brillar molt perquè passaven molt a prop del Sol, la seva durada va ser relativament curta.

Cometa Ikeja-Seki (1965): També va passar molt a prop del Sol, a 450.000 km de la fotosfera, i va assolir una magnitud com la dels grans cometes de 1843 i 1882. Es creu que aquests 3 cometes han estat els més brillants en els darrers mil anys.

Cometa Bennett (1969): El van descobrir quan tot just tenia una magnitud de 8,5 i aviat va arribar a la 2a i a magnitud 0. Es va poder veure molt bé a ull nu durant alguns mesos perquè estava en una situació circumpolar i no es podia veure durant tota la nit.

Cometa West (1975): Abans del periheli no presentava bones expectatives però va arribar a una magnitud entre -1 i -2, com Sírius, i es podia veure a simple vista de dia, relativament a prop del Sol. La seva cua era molt àmplia i el seu nucli es va arribar a trencar en 4 trossos després del periheli.

Cometa Hyakutake (1996): Quan es va descobrir aviat es va veure que la seva òrbita el duria a passar a només 15 milions de km de la Terra. Per això, tot i essent un cometa petit es va poder veure molt bé. Quan encara no havia arribat al periheli va passar a prop de la Polar amb una magnitud similar, de 2 a 2 1/2, i un mes més tard va arribar a magnitud 0 i la seva cua era molt àmplia, fins a assolir un angle d'uns 70°. En espera del que passi amb el Hale-Bopp ha estat un digne colofó de l'activitat cometària aquest final de mil·lenni.

Josep M. Casals i Guiu
Agrupació Astronòmica d'Osona
(publicat a El 9 Nou el 14 d'abril de 1997)